

Hans Rosenkamp
& Paul van Dempster

WIJ van Jaargang 1950

kindertijd en jeugd

Wartberg Uitgeverij

Geboren in oer-Hollandse gezelligheid

We nemen de
wereld in ons op.

Oost west, thuis best

Gezelligheid kreeg aan het begin van de jaren 50 steeds meer vorm. Ons land telde meer jonge gezinnen dan ooit en na de oorlog was de behoefte aan warmte en geborgenheid groot. Onze ouders hadden iets meer vrije tijd en salaris om gezelligheid gestalte te geven. De viering van verjaardagen,

In het nieuws

1950

Nederland telt voor het eerst meer dan 10 miljoen inwoners. Er worden dit jaar maar liefst 230.000 kinderen geboren.

8 februari 1950

Er wordt voor het eerst een aankoop gedaan met een creditcard van Diners Club.

25 april 1950

De Republiek Maluku Selatan wordt uitgeroepen. De Molukse soldaten in Nederlandse dienst en hun gezinnen worden tijdelijk naar Nederland overgebracht.

15 maart 1951

De PvdA wordt de grootste partij en voor de tweede keer is Willem Drees onze minister-president. Zijn kabinet houdt het slechts anderhalf jaar vol.

18 april 1951

Frankrijk, Duitsland, Italië, België, Luxemburg en Nederland ondertekenen het Verdrag van Parijs, waarmee de basis is gelegd voor langdurige economische samenwerking.

2 oktober 1951

Vanuit Studio Irene in Bussum is de eerste landelijke televisie-uitzending een feit. Slechts een handvol huishoudens beschikt echter over een peperduur tv-toestel.

14 januari 1952

De distributie van koffie wordt afgeschaft. Daarmee komt er een einde aan de rantsoenering van levensmiddelen in verband met de Tweede Wereldoorlog.

31 mei 1952

Het Sprookjesbos van attractiepark de Efteling wordt officieel geopend. Een paar weken later, op 2 juli, opent miniatuurstad Madurodam de poorten.

4 november 1952

Dwight D. Eisenhower wint de presidentsverkiezingen in de Verenigde Staten. 'Ike' gaat de geschiedenis in als hardliner, maar ook als voorvechter van burgerrechten voor zwarten.

26 december 1952

Zeven oorlogsmisdadigers weten op deze tweede kerstdag te ontsnappen uit de Koepelgevangenis in Breda. Ze vluchten naar West-Duitsland en blijven buiten bereik van justitie.

We rijden overal mee naartoe.

Kerst, Pasen en sinterklaas waren dé momenten om bij elkaar te zijn. Iets lekkers te eten en te drinken, een pruttelend kacheltje en een muzikje: gezelligheid ontstond al snel. Niemand had er iets op tegen en alle volwassenen hadden er zin in.

Rond 1950 werd voor ons de basis gelegd voor negen maanden zorgzame groei en ontwikkeling. In de beschutte moederschoot hoorden wij de gedempte geluiden van buiten. Gezellige geluiden, waar we maar wat graag echt mee wilden kennis maken.

Hans, Henk, Marianne of Marijke?

Anders dan de generaties voor ons, hadden onze ouders zich niet meer strikt te houden aan de ongeschreven wetten van de naamgeving. Wij van 1950 kregen niet meer klakkeloos de naam van grootvader of -moeder mee. Natuurlijk, klassieke namen als Maria, Johannes, Hendrik of Cornelia kwamen nog heel veel voor. Toch was er ruimte voor nieuwe, andere namen.

Een grote inspiratiebron vormde het koningshuis. De prinsessennamen Beatrix, Marijke en Irene wonnen aan populariteit. Bij jongens kwamen de Engelse namen voorzichtig in zwang. Misschien ingegeven door Canadese bevrijders en Amerikaanse filmhelden, zagen talloze Bobs, Teddy's, Tom's en John's het levenslicht.

Onze ouders gingen niet over één nacht ijs. De naam die hun nieuwe kindje kreeg, mocht niet te ordinair of pretentius zijn. De angst "wat een ander er wel niet van zou denken", zat er nog steeds stevig in. Een instemmend knikje van grootvader of oudere zuster bleef wenselijk. Maar voor elke tien Coba's, Ria's of Henk's werd er een Elvira, Mark of Ronald bijgeschreven.

Dubbel geluk: een tweeling!

Breien maar!

Onze moeders waren keien in breien. Kilometers wol werden verwerkt tot broekjes, hemdjes, truitjes, jurkjes en sokjes. Scheepjeswol was het favoriete merk. Het getik van de breinaalden leek wel op elk moment van de dag te klinken. Breien, naaien en haken waren voor de meeste jonge moeders tijdverdrijf nummer één.

Dat kwam niet alleen door geldgebrek. Door de Tweede Wereldoorlog lag ook de textielindustrie grotendeels op haar gat. Stoffen moesten worden geïmporteerd en waren kostbaar. Zelf bedreven zijn met naald en draad was

Damesblad Beatrijs: haken en breien voor handige moeders.

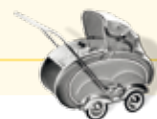

Een jurkje is snel gebreid.

vaak noodzaak voor onze moeders. En daarom waren meisjes en vrouwen, uitzonderingen daargelaten, bijzonder handig in breien en naaien. Ze leerden het ook op de huishoudscholen, waar handwerken een hoofdvak was. En moeders gaven hun kennis weer door aan hun dochters.

De detailhandel voor kindermode kwam slechts langzaam op gang. Veel ouders hadden simpelweg het geld niet om voor hun snelgroeïende kinderen elke paar maanden een nieuwe collectie te kopen. Kleding werd van ouder naar jonger kind doorgegeven. Onze moeders en oudere zussen waren druk met het stellen en stoppen van gaten en scheuren. “Nieuwe” kleren waren creaties uit een oude damesblouse, omgetoverd tot een snoezig jurkje. Uit de werkbroom van opa konden zo drie babybroekjes worden gehaald. En altijd was een vriendin of buurvrouw bereid haar trapnaaimachine uit te lenen of er kon een beroep op een coupeuse worden gedaan, voor echt ingewikkelde klussen.

Breien bleef favoriet. Het was makkelijker en had als groot voordeel dat moeder zo een stukje aan een broek of trui kon zetten als zoon of dochter een groeistuij doormaakte. Een vrolijk gekleurd randje aan een babypakje was

En... wringen maar.

zo in een halfuurtje gepiept. Wij sliepen in onze wiegjes, met een hemeltje uit moeders trouwjurk, vredig bij het zachte getik van de breipennen. Als we wakker werden, wachtte moeder de ondankbare taak onze vieze luiers te verschonen.

De katoenen of linnen luiers met inhoud verdwenen in een speciale emailen emmer. Als die vol zat of de stank echt niet meer te verdragen was, werden de luiers in kokend water uitgewassen. Het wassen, drogen en vouwen gebeurde nog gewoon met de hand, een wringer en een wasbord.

Het moederschap was in het begin van de jaren 50, ondanks de voortsnellende techniek, een voltijdbaan voor onze moeders.

Kinderwagens niet meer op de bon

Sinds 1945 waren veel goederen alleen nog “op de bon” verkrijgbaar. Een ingenieus en vaak erg bureaucratisch verdeelsysteem om de schaarse spullen zo eerlijk mogelijk te verdelen, nu ons land zich van de oorlog herstelde. De belangrijkste levensmiddelen zoals brood, suiker en koffie, haalden we op de bon, maar dat gold ook voor textiel, kolen, olie, staal en zelfs papier.

De kindervagens waar we in lagen waren van hout, ijzer en rubber. Het materiaal kwam ons land binnen, en kleine fabriekjes en werkplaatsen maakten er kindervagens van. Ook ontstond een levendige import van

Ook zonder een bon
een kinderwagen.

wagens uit Engeland en Frankrijk. Maar onze ouders konden niet zomaar een kinderwagen aanschaffen. Ook die ging nog deels op de bon. In 1950 verviel die beperking.

Maar kinderwagens bleven beperkt verkrijgbaar en een groot deel van onze jonge moeders nam genoegen met een opgeknapt brikje van vóór de oorlog. Voor de bestuurder en voor ons, de kleine passagiers, waren deze rijdende kistjes ronduit oncomfortabel. Ze waren zwaar, log en de vering bestond uit een leren riempje. Toch waren onze ouders maar wat blij met deze primitieve kinderwagens. We werden van winkel naar winkel meegetorst, en iedereen mocht zien wat voor schattige en van gezondheid blakende baby'tjes wij waren.

Al zijn producten soms nog
schaars, er is reclame genoeg.

Voorzorgen: 'Niet goed, geld terug'.

Hoe zit het nu met die ooievaar?

Wij kleintjes waren te jong om ons de vlucht in de snavel van de ooievaar te kunnen herinneren. Intussen worstelden onze ouders met voortplanting en seksualiteit. Dit soort zaken waren in het openbaar absoluut onbespreekbaar. De voorlichting van de huisarts was omfloerst of gewoon niet kundig. Boeken waren bijna niet te krijgen of in onbegrijpelijk jargon geschreven.

Onze ouders leefden in een wereld waarin het vergaren van eerlijke informatie over seksualiteit letterlijk werd belet. Praten over seks was veel te intiem en de voorlichting die werd gegeven, was afkomstig van oudere broers of zussen die het ook lang niet allemaal wisten. Vaders en moeders waren onwetend, vooral als het om geboortebeperving en anticonceptie ging.

Geboortebeperving bestond voor de kerken niet, was onbespreekbaar en ongewenst. Nederland was nog steeds in opbouw en het huizentekort liep door de babyboom alleen nog maar op. Het hebben van een groot gezin was niet alleen duur, maar ook onpraktisch. Toch waren grote gezinnen met zes, acht, of tien kinderen heel normaal. Eén ding wisten onze ouders zeker: niets doen tussen de lakens leverde geen kinderen op.

Binnenkort gezinsuitbreiding?

Richard Branson, zakenman en avonturier.

Een superster geboren!

Een van de bekendste personen uit onze jaargang: de Engelsman Richard Branson.

Op 18 juli 1950 kwam hij ter wereld in Londen, in een vooraanstaande familie. Op school was Branson geen uitblinker, maar zijn ouders moedigden hem aan om iets bijzonders van zijn leven te maken. Als een echte 50'er voer Branson zijn eigen koers, een echte "selfmade man".

Hij zette zijn liefde voor muziek om in een platenzaak. Het zaakje bezorgde hem genoeg geld om een jaar later zijn eigen platenmaatschappij Virgin op te zetten. De allereerste plaat die Virgin uitbracht was Tubular Bells, van Mike Oldfield. De lp zou maar liefst 15 miljoen keer over de toonbank gaan. Geen slechte start dus!

Branson bleek een oor voor talent te hebben en Virgin groeide uit tot een

van de meest gerenommeerde platenmaatschappijen ter wereld. Artiesten als Genesis, Sex Pistols en Culture Club maakten van Virgin een zeer winstgevende onderneming. Later verkocht Branson zijn label voor 700 miljoen euro aan EMI.

Daar hield het niet op, want Branson bruiste van de ideeën. Onder dezelfde naam, "Virgin", richtte hij een luchtvaartmaatschappij, spoordienst, telefoondienst en zelfs een colamerk op. En hij ontpopte zich als een echte avonturier. Niemand stak zo snel als hij in een luchtballon de Grote Oceaan over.

Bransons ondernemerschap en zucht naar avontuur werden uiteindelijk gebundeld in Virgin Galactic. Hij richtte hiermee de eerste reisorganisatie voor ruimte-reizen op, en lanceerde zijn droom: een ruimtereis voor een schijntje mogelijk maken voor iedereen.

Badhuizen en lavetten

Wij werden als baby lekker gewassen in een geëmailleerd badje. Een groot formaat kom op de commode, met warm water van het fornuis of de kachel. Sommige huishoudens beschikten over een Lampetstel, een flinke schaal voor het wassen en een bijpassende kan voor het doseren van koud of heet water. Als baby en dreumes konden we zo best lekker loom drijven in het warme water, terwijl moeder ons inzepte.

Onze ouders en oudere broers en zussen hadden het eigenlijk een stuk lastiger. Ze wasten zich vaak vanuit een teil. In huizen waar privacy een ongekende luxe was, was dit zeker voor de pubers een gênante onderneming. Wilden zij echt eens van top tot teen schoon worden, dan gingen ze naar het badhuis. Het aan- en uitzetten van de kraan werd daar centraal geregeld. Dus het douchen moest grondig maar snel.

In de meeste arbeiderswoningen was een badkamer allesbehalve standaard. Een tussenoplossing was snel bedacht in de vorm van lavetten. Deze Italiaanse vinding bestond uit één gegoten stuk granito in de vorm van een bad. De keukengeiser werd hierop aangesloten en een rubberslang met douchekop hielp plekken te bereiken die in jaren geen zeep of water hadden gezien. Met de lavet werd het mogelijk om, weliswaar zittend met gekruiste benen, in ons eigen minibad te gaan. Wat een luxe!

Eindelijk thuis "in bad".

Dubbelcheck op het consultatiebureau.

Een onderonsje tijdens het wegen.

Vaste prik

Als dreumesjes gingen wij met moeder plichtsgetrouw naar het plaatselijke consultatiebureau voor zuigelingen en peuters. Op keurige kaartjes werden onze groei en ons gewicht bijgehouden.

Natuurlijk werden ook de vaccinaties die we kregen tegen infectieziekten netjes geadministreerd.

Die vaccinaties waren een absolute noodzaak. In ons geboortjaar overleden nog altijd 200 kinderen aan difterie, en een jaar later 192 kinderen aan de mazelen. Polio was ook een groot probleem.

Vaccineren hielp direct in het terugdringen van deze ziektes. Toch bleef het

krijgen van zo'n prik een ware martelgang. Naalden en spuiten waren niet zo verfijnd, en lieten een blijvende kring achter op arm of been.

De consultatiebureaus deden hun werk met verve. Ze hielpen onze moeders met praktische zaken als persoonlijke hygiëne, gezonde voeding en gratis melk.

De huisarts was in deze periode nog een echte en geliefde autoriteit. Niet alleen was hij – de huisarts was altijd een man – een eerste aanspreekpunt voor zorg, maar ook een vertrouwenspersoon met een luisterend oor voor huwelijkse zaken, opvoeding en seksualiteit.

Leren hoe een
huishouden werkt.

Pa aan het werk, ma thuis

Toen wij in onze houten boxen met een rammelaar aan de gang waren, was het begrip “werkloos” iets uit een ver verleden. Onze vaders hadden allemaal een baan. Voor geschoolde vaklui en ongediplomeerde arbeiders lag het werk voor het oprapen. De bouw en industrie draaiden op volle toeren. Overal openden winkels hun deuren en aan klandizie was geen enkel gebrek. Voor de beter opgeleiden waren er eveneens kantoorbanen en leidinggevende functies te over.

Iedereen was aan de slag, enthousiast werd er gewerkt aan de wederopbouw en welvaart. Werkdagen waren lang en weken van vijftig of zestig uur waren eerder regel dan uitzondering.

Onze vader vertrok in alle vroegte op zijn zwartgelakte rijwiel, om als het donker was weer thuis te komen. Boeren, van oudsher gewend aan werkdagen van zestien uur of meer, werkten vaak nog met hand of paard op het land. Wie goed luisterde, kon echter het geronk van de tractormotor op de achtergrond horen.

Onze moeders werkten allemaal thuis, zo schreef de gangbare code dat voor. Na hun lagere school hadden ze de Huishoudschool of Vrouw & Arbeid-school gevolgd. Meisjes die doorleerden of studeerden waren nog een grote zeldzaamheid. De meeste moeders werkten tussen school en huwelijk een paar jaar als hulp in de huishouding, of als dienstmeisje. Ze leerden bij hun "mevrouw" de fijne kneepjes van het huishoudvak. Tegen kost en inwoning en een minimaal zakcentje, stonden zij 24 uur per dag klaar. In hun spaarzame vrije tijd hoopten ze kennis te krijgen aan een geschikte jongen. Wanneer onze moeders trouwden, stopten ze met werken. Ook de hoger opgeleide vrouwen, kleuterjuffen en kantoormeisjes moesten veelal van hun werkgever stoppen als de datum voor de grote dag was bepaald. De uitzet was bij elkaar gespaard, een woning gevonden, de ringen werden omgeschoven en het ouderschap diende zich al snel aan.

Prominenten geboren in 1950

11-01 Kees ter Bruggen

NL – danseres, model en actrice

14-01 Edwin de Vries

NL – acteur en scenarioschrijver

22-02 Lenny Kuhr

NL – zangeres en componiste

09-03 Peter Timofeeff

NL – weerman

01-04 Ed Nijpels

NL – politicus

13-05 Stevie Wonder

VS – zanger en componist

19-05 Ron Brandsteder

NL – presentator en acteur

17-07 Derek de Lint

NL – acteur

25-08 Willy DeVille

VS – zanger

07-10 Maartje van Weegen

NL – verslaggeefster
en presentatrice

13-10 Ellen Brusse

NL – presentatrice en omroepster

17-10 Sandra Reemer

NL – presentatrice en zangeres

23-10 Harry Sacksioni

NL – gitarist en componist

27-12 Jack van Gelder

NL – sportverslaggever
en presentator

WIJ van Jaargang 1950

Vol spanning en verwachting, zo blikten we destijds in de toekomst! Kijk samen met ons terug op die eerste 18 levensjaren – uw kindertijd en jeugd!

Jaargang 1950 – We waren getuige van een mooie, spannende en vaak vrolijke episode uit de Nederlandse geschiedenis. Wij naoorlogse generatie gooiden de bestaande opvattingen overboord. Het moest beter, vrijer en dynamischer dan die ouderwetse en beklemmende sfeer van spruitjes, woensdag gehaktdag en gewassen worden in een teiltje voor de kachel. We lieten ons betoveren door de popcultuur uit Engeland en Amerika. Het gaf ons een eigen geluid en een uitlaatklep. We bepaalden steeds meer onze eigen regels. Er hing verandering in de lucht!

Hans Rosenkamp, zelf jaargang 1950, en **Paul van Dempster** nemen u mee op een reis terug naar uw kindertijd en jeugd. Ingebed in de politieke en maatschappelijke gebeurtenissen van die tijd, kijken ze met u terug op die verwachtingsvolle en opwindende periode!

ISBN: 978-3-8313-2950-2

9 783831 329502

€ 13,95 (NL)

